

Jørn Sigurd Maurud
Riksadvokat

15.06 2022

Sivil ulydighet på Eidsvolls plass for ansvarlighet i ruspolitikk

AROD takker for den prinsippfasthet som riksadvokaten har utvist i ruspolitikken, men en blindsoner består og AROD vil ha en sivil [ulydighetsaksjon](#) på Eidsvolls plass torsdag den 22. september for å klarlegge rettigheter.

Markeringen er en anledning for norske myndigheter til å sette et [lovløst](#) rom. Etter at rusreformen krasjet og Høyesterett utmålte straffefrafall i brukersaker, har riksadvokatens avklaring om maktbruk skapt frustrasjon ikke bare blant tilhengere av et narkotikafritt ideal, hvor KrF og Frp vil gi politiet maktmidler som riksadvokaten mener strider mot brukernes rettigheter, men blant tilhengere av konstitusjonell forankring. Terskelverdier, for eksempel, [kritikeres](#) for å være uten prinsipiell basis og for å videreføre vilkårlig forfølgelse, og politiet opplever i økende grad en usikker arbeidsdag.

Sikring av rettigheter

Klimaet på den politiske debatten synliggjør behovet for videre avklaring. Stadig flere ser straff som uforholdsmessig, og ved å bringe cannabis til Stortinget—og oppfordre andre til å gjøre det samme—minner vi politikerne om behovet for å rydde opp i ruspolitikken. Vi tilbyr også statens jurister et rettsspør for videre avklaring, og riksadvokaten har anledning til å sikre rettsstatens garantier. Siden Høyesterett i 2010 avviste prøvelsesretten til narkotikalovbrytere er nærmere 500.000 [straffesaker](#) konstitusjonelt omstridt, og AROD vil markere motstand mot slik uansvarlighet som gjør at jakten på syndebukker består. Vårt [presseskriver](#) viser hva vi vil oppnå med aksjonen, og vi ber riksadvokaten ta grep som sikrer at ruspolitikken forfulgte ikke igjen faller gjennom rettsstatens nett.

Det var dette som skjedde i Oslo tingrett den 1. juni, da ARODs sivile ulydighet utenfor Politihuset gikk for retten. Riksadvokaten var i [forkant](#) informert om behovet for prinsipiell avklaring, samt et rundskriv til politi- og påtalemyndighet som påpekte viktigheten av å respektere prøvelsesretten, men fordi riksadvokaten unnlot å handle fikk saken en aktor som skjulte menneskerettighetsbrudd. Både aktor og dommer var tilstrekkelig informert til å vite bedre, men loven ble ikke kvalitetssikret. I stedet ble offentlig panikk og straff på tvilsomme premisser videreført, og krisen for rettstaten kan vanskelig overdrives.

Det er ikke uten grunn at Johs Andenæs omtalte prøvelsesretten som et kjernepunkt i rettsstaten og vesten viktigste bidrag til verdenskulturen. Det her heller ikke uten grunn at norsk juss legger ansvaret for å avdekke menneskerettsbrudd hos tingrettsdommeren like mye som høyesterett, og det er på det rene at både aktor og dommer har personlig ansvar for videreføring av straff. Hvert år hviler 30.000 nye straffesaker på deres skuldre, og hva vil skje når riksadvokaten eller andre instanser gjør jobben AROD etterlyser? I 13 år har vi bedt staten

om å sikre elementære rettsstatsgarantier for ruspolitikken forfulgte, og når riksadvokaten undersøkte forholdsmessigheten ved maktbruk i mindre saker kom det ikke som en overraskelse at systemiske overgrep var begått. Riksadvokaten har vært informert om problemet med vilkårlig forfølgelse [siden](#) 2009, og AROD minner om vårt krav at også forholdsmessigheten av maktmiddelbruk i mer alvorlige narkotikasaker må gjennomgås.

Dette bør skje kvikt. Med øverste ansvar for å instruere politiet i hvordan de skal tolke narkotikalovgivningen, tilfaller det riksadvokaten å ta problemet med straffelovens §§ 231 og 232 og menneskerettighetene på alvor, for hva vil skje når en menneskerettsanalyse avdekker uforholdsmessighet i større saker? Hva vil skje med de som har vært i posisjon til å stanse pågående menneskerettsbrudd, men som lot offentlig panikk fortsette? Hvordan vil ettertiden reagere?

Det er med god grunn Are Frykholm, leder for politijuristene, [etterlyser](#) fagledelse. Verdens menneskerettsapparat ser straffefrihet og manglende ansvarlighet som den største utfordring for sikring av menneskerettigheter, og listen over ansvarspersoner som viderefører straff på tilbakeviste premisser blir stadig lenger. Ansvarsbyrden veier årlig også tyngre, da hundrevis av overdosedødsfall, tusenvis av fengselsår, samt annen unødig død og lidelse årlig påføres befolkningen, og riksadvokaten er en nøkkel til å stanse pågående menneskerettsbrudd.

AROD ber derfor riksadvokaten, som øverste leder forpåtalemyndigheten, om å ta ansvar for offentlig panikk. Personlig integritet er, som vi har sagt siden 2009, løsnings på et systemisk problem, og tiden er [moden](#) for et oppgjør med den tradisjon som måler forholdsmessighet fra et narkotikafritt ideal. Alt som skal til er prinsipiell forankring i menneskerettigheter, og AROD har spørsmål som må besvares om straff skal videreføres.

Spørsmål til riksadvokaten

Det er i offentlighetens interesse at disse spørsmålene blir besvart. Rettmessigheten til en politikk som bygger på tvang og umyndiggjøring må forsvares, ellers videreføres offentlig panikk, og riksadvokaten mottar [spørsmål](#) som AROD ikke fikk stilt i tingretten 1. juni. Politi og domstoler avskar da samtlige bevis som dokumenterte påstanden om menneskerettsbrudd og verken vitner, dokumenter, eller dokumentarfilm ble tillatt fremmet. Allikevel må straff forsvares, og spørsmålene tilhører saksdokumenter som skal til EMD om norske myndigheter dekker over menneskerettsbrudd. Uansett motstand fra straffens tilhengere vil AROD forfølge et effektivt rettsmiddel, og vi tilbyr riksadvokaten mulighet til å svare for sitt.

AROD ser frem til å høre fra riksadvokaten, og håper på handlingskraft i dette som er en viktig brytningstid for nasjonen.

Med hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Roar Mikalsen". The signature is fluid and cursive, with the first name "Roar" and last name "Mikalsen" clearly distinguishable.

Roar Mikalsen
Leder for AROD,
Alliansen for rettighetsorientert ruspolitikk